

van hen, dat zij zich naar hun woorden gedragen, want deze zijn geen uitingen van hun ware innerlijk. Hierin zie ik ook de oorzaak, dat de parallel van dit huis met het vermoeide Europa van het begin onzer eeuw zoo moeilijk te trekken is. Zoo men in deze figuren moet gaan herkennen menschen van een bepaalde klasse, categorie of tijd, dan zouden zij *karaktertrekken* met hen gemeen moeten hebben. Zij moeten innerlijk met hen verbonden zijn. Wat deze figuren van Shaw echter met de menschen uit den beschermden stand uit 1910 gemeen zouden kunnen hebben, zijn *opvattingen*, die zij hekelen, of waarvan zijzelf de caricatuur vormen.

In dit stuk van Shaw liggen andere mogelijkheden dan die van een parallel. Allereerst zijn dit de speelmogelijkheden, die in verscheidene van de gesprekken liggen. Er zijn er natuurlijk ook, die nauwelijks verband met den gang van het werk houden, die geschreven zijn, omdat Shaw ze zoo wenschte te schrijven, maar de dialogen, welke essentieel zijn voor het verhaal, zijn doeltreffend, beheerscht en rijk gevarieerd. Ik denk bijvoorbeeld aan het gesprek in het begin tusschen de dochter des huizes Hesione en het jonge meisje Elly Dunn, waarbij de eerste de ander de bekentenis van haar geheime liefde weet te ontlokken en bovendien op de hoogte komt van haar ware gevoelens jegens den man, dien zij uit dankbaarheid wil trouwen. Rond dit huwelijk worden de andere hartsproblemen vervlochten. Dit huwelijk is het centrale punt, waar omheen de gesprekken worden gegroepeerd en de handeling zich voltrekt. Uit dit gesprek bouwt Shaw zijn stuk verder op: de ontmaskering van den held van Elly's dromen als Hesione's echtgenoot, waardoor haar

hart wordt gebroken en haar houding jegens den rijken Mangan bepaald. Dan het gesprek tusschen Mangan en den ouden zeekapitein, waarin deze laatste den ander onomwonden verklaart, dat dit a.s. huwelijk waanzin is, omdat hij te oud is voor Elly, een argument dat Mangan zelf gebruikt, als hij om een bepaalde reden van het huwelijk wenscht af te zien, in den voortreffelijken dialoog met Elly, waarbij hij haar redenen te over geeft, om de verloving te verbreken; maar Elly, hard geworden door haar desillusie, wil rijkdom trouwen en vecht op een slimme, verbeterde wijze. En hieruit voort komt de groote scène met Mangan als passieve, centrale figuur. Hij is door Elly in hypnose gebracht en hoort toch alles om zich heen. Hij hoort, hoe Hesione hem belachelijk maakt, hoe zij hem verliefd op zich heeft gemaakt om Elly te redden, hoe deze het huwelijk om zijn rijkdom met alle kracht wil. Als hij wordt gewekt uit dezen vreeselijken toestand slingert hij Hesione zijn verachting in het gelaat — treft haar met een verwijt, dat haar hart raakt. Naast deze drie figuren leven de anderen; zij allen zijn verstrikt in liefdesperikelen, zij allen leven met gebroken harten. Men moet zulk een stuk en détail genieten en er niet te veel verband in willen leggen. Soms is de lijn, die ik boven schetste, volkomen zoek in het steekspel van woorden, in de bijproblemen en gebeurtenissen. De apotheose is zoo onnatuurlijk en zoo in het geheel niet het gevolg van den gang van zaken, dat men het eerste oogenblik het spoor volkomen bijster is en zich afvraagt, wat dit alles voor zin heeft gehad. Naar mijn meening komt dit voort uit Shaw's onmacht zijn spel met menschen den dieperen inhoud te geven, dien hij aan het slot wil suggereeren.